

РАДОСТИНА ДРАГОЕВА

ИСКАМ ДА СЕ СМЕЯ!

Искам да се смея...Да се смея!-
Върнала се в краткото си детство.
В облачни полянки да се рея.
Да играя в пясъка с хлапетата.

Да се впускам в нови приключения
всеки ден и да се будя жива!
Да превръщам в цветни мигновения
мислите си пламенни и диви.

Нощем да заспивам без проблеми,
вкусила от сладката умора.
Всичко простодушно да приемам,
имаща пак бащина опора.

Искам да съм лека и въздушна,
бяла като мартенско кокиче.
С крак да тропна – мило непослушна
и наистина да дишам и обичам!

МОЯТА ВЯРА

Запалена светулка е необята
ме води по невидима пътека. –
Светлинен лъч промъкващ се в душата,
поддържащ топлината на човека.

Изпълнила деня ми със утеха
разлиства във живота ми оазиси.
Прозореца на знание открехва
и от света със ризница ме пази.

Наричам я прекрасна, пойна птичка,
защото с песни съвестта ми буди. –
На хляба зачервената коричка,
за който в битието си се трудя.

Прилична на дъга във небесата
изпълва с обич моето сърце.
Незрима, само видна за душата
тя град гради от мъничко селце!

ЛИДИЯ КОВАЧЕВА

ЛУДОСТТА В СТИХА МИ

Мой стих - мое кредо, мой съдникo стрoги,
пoнякoгa в тeбe пpeз cълзи ce смeя!
Убиват мe гpижи, нeпpавди, тpeвoги -
твoрeйки и днec пълнoкpъвнo живeя!

Мой стих, в тeб и дързocт, и cили нaхлyвaт,
кoгaтo paзнищвaм бoлeзнeни тeми!
Цyнaми oт чyствa в тeб c яpocт бyшyвaт,
щoм влязa дълбoкo в мoрe oт пpoблeми!

Мой стих, ти cи дap oт Всeвишния, чyдo -
нeceтнo плeнявaщo, път към Гoлгoтa!
Мой стих - мoя cтpaст и гopeнe дo лyдocт,
нo лyдocт, кoятo ocмисля живoтa!

БЕЗДОМНИКЪТ

Надвил бездейната умора,
в компания на псе и котка,
седи на болницата в двора
клошарят с шапка - идиотка.

Навел глава, помътил зора,
оскъдно хапва си - милинки!
Край него щъкат разни хора -
примолва им се за стотинки!

Умува денем над съдбата,
преспива нощем под звездите.
Отчаян, води той борбата -
да оцелее на открито!

И просто тъй си вегетира.
Но иде зима, а без дом е!
Навярно всеки ден умира
такъв клошар в света огромен!

НИКОЛА АНКОВ

ОТРОВАТА
НА ДИВИТЕ ПЧЕЛИ

тук наоколо туристите ядяха пици
жени перяха мъжките си грехове
политнали балконите в късни
есенни сецесиони
пиеха барок с ампир и шардоне

пък някъде си мереха мераците
и спореха за острието на иглата
луната слизаше за малко
за кафе - еспресо
но при пепеляшка, от махлата

тогава от сокаците онези тъмните
претършували душите ни за знаци
потегляха на път годините
пясъчно самотните
с ритъма на рок ен, блуз

а музата милата по жицата по жицата
търсеше си лястовици бели за душата
тя ранена от свистене на стрелите
мазани с отрова бяла от меда
на дивите пчели кървеше

ТЕЗИ ЛИХИ
МОИ МЕЧТИ

септември ме чака прелиства треви
нетърпеливо припалва лъчите
на залез червен от тревоги
отива си лятото ех отива си лятото
с него и умората от вечни заблуди
разпиляни любови кръстни греди
които и днес нося на рамо
безкрайното ловно поле ме примамва
и несбъднати тези мои лихи мечти
умаляха
и свличат безводни синьобели реки
камъни остри и грапави дните
по улей от отминало време
текат ли текат...

С НЕПОРАСЛОТО СИНЬО

вечерта късни липи се ослушват
роилото диви пчели жужии
вървя с две круши в ръцете
и търся бледи следи
от улица малка
и момчето
с непораслото синьо в очи от море

ЙОНКО ЙОНКОВ

НОЩ

Гасне вечер денят уморен
от суетните хорски проблеми,
а нощта пак ще вкопчи във плен
тези сенки потайни и неми.

В миг искряща небесна сълза
се отронва в простора на мрака,
а следата ъ кой ли съзря,
кой отново звезда ще дочака?

ИЗМАМА

На света живях с добро.
Себе си раздавах.
И към топлото гнездо
път на зло не давах.

Нижеха се дни след дни
преродени във години,
а животът ме плени
с истини, като светини.

С вярата – насъщен хляб.
С любовта – лирична драма.
Но съм бил и глух, и слеп.
Всичко е било измама.

ПОКАЯНИЕ

Ще остана
в спомените скрит,
с раните
от всяка свада,
че в живота властен и сърдит
истината, истината страда.
И ще тръгна
от света смълчан.
Кой ли може днес да ме познае?
За причастие
ще вдигна аз стакан,
че след мен
и друг да се покае.

СЪДБА

Съдбата няма да вина,
че във мечти живях,
щом себе си да победа
така и не успях.

ДИМА ДИМИТРОВА

ПРИТУРИ СЕ ПЛАНИНАТА

На Теодоси Спасов
Кавалът вае тежки звуци:
ту извикани от Преизподнята,
ту откъснати от небесата
във сплъстени от мъка облаци.

И лей се – болка, обич, жал,
във тъжна песенна извивка
така,
че ангели покъртени долитат
и на криле отнасят в Вечността
песента –
преляла
от горест земна,
от неволни грешки,
от изгаряща любов безгрешна –
загнездени
в душите ни,
намъчени,
човешки.

ЦИГУЛКАТА

На Васко Василев
Цигулка в ръцете
на майстор – виртуоз –
това е вече чудо!

Дръпва лъка и ни повежда
в света на волната душа –
копнееща, търсеща, мечтаеща.
Ту пееща птица, ту буен поток,
ту нежна въздишка,
ту кротка прегръдка.
Погалва. И литва.

Звукът не се описва.
За него думи няма.
Излива се във песен,
в любов непреживяна,
като вселена вечна,
докрай неизживяна.

Духът цигулков е магия –
не може се обхване.
Потъваш неусетно
във нещо величаво –
в море от сънни багри
и звездни водопади...

Грешни, се възнасяме
и мислено пригласяме
на тайната трептяща
на тез магични пръсти,
в дар за нас –
от Бога кръстени.

НЕЛИ ГОСПОДИНОВА

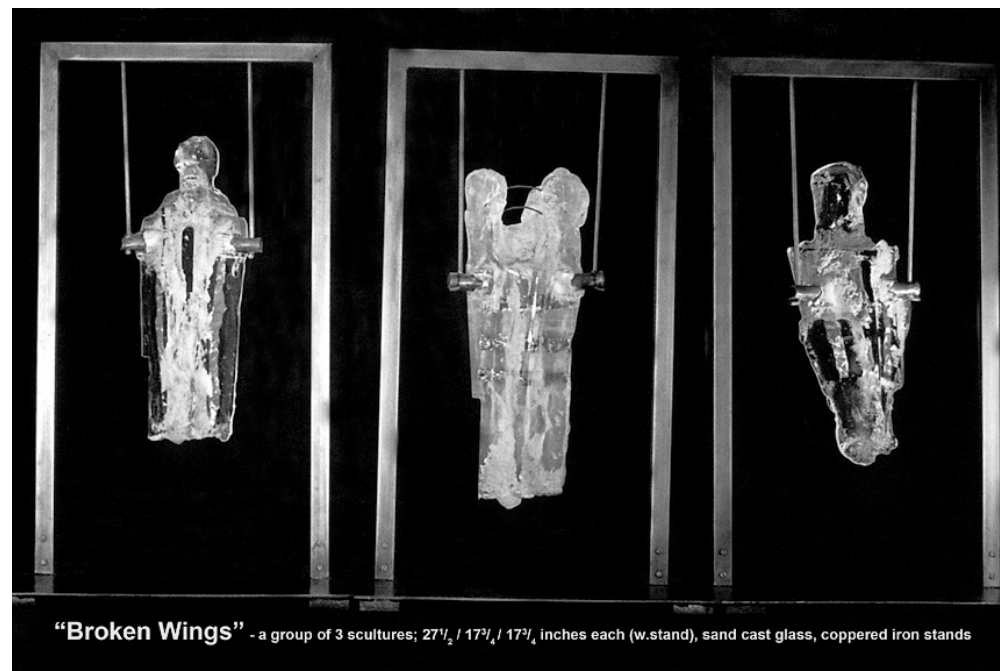
КОЙ ДЯВОЛ
ОТКРАДНА ЛЯТОТО?

Търкулна паричка в пътеките прашни
най-късото циганско лято.
Ухилено шмугна се в сухите храсти,
до лозето с грозде от злато.

По-гладно от циганче сухо преглътна,
в устата му слюнка се стече.
С изцапани пръсти накъса чевръсто
два грозда и търти далече...

Натири козите, подплаши ятата
и ореха ловко обрули.
Лукава усмивка разтегна устата:
„Пече, сякаш още е юли.”

И хоп притъмня. Думна циганска сватба
Дъждът затанцува с дайрето.
В последното лято, кой дявол открадна
парата, що гря на небето?

“Broken Wings” - a group of 3 sculptures; 27 1/2 / 17 3/4 / 17 3/4 inches each (w. stand), sand cast glass, coppered iron stands

Художник Лъчезар Дочев

ЛЪЧЕЗАР СТАНЧЕВ е роден на 12.09.1908 г. в гр. Вършец. Починал през 1992г.

Имах удоволствието да познавам Лъчезар Станчев отблизо. Виждахме се при всяко мое гостуване в София. Впечатленията ми за него бяха отлични.

СПОМЕН ЗА ЕДНА СРЕЩА

Край храсталак приседнахме в
тревата.
При срещата ни в тая горска стая
в очите ти оглеждах небесата
и търсехме на вечността безкрая.

Две пъстри птички в нежен миг
смутени
отлитнаха към други храсталаци.
Като вълни – тревите некосени
Завързваха над морска бездна знаци.

Не те докоснах. Гледахме се с трепет
и нито дума тук не беше нужна,
вселената ни залюля със шепот,
покри ни с плащеница теменужна.

Когато за ръка поехме двама,
зад нас остана сякаш празна лодка,
стаила гънките на твойто рамо,
дъха на твоята усмивка кротка.

Тревата утре пак ще се изправи.
Изплашените птички ще се върнат.
И тая среща – да не се забрави –
в неповторима песен ще превърна.

Сърдечен, внимателен и много добър човек. И един от добрите поети на България. Скромен и тих, той никога не говореше за себе си и своето творчество.

ДА СИ СПОМНИМ

СТАЯТА НА ПОЕТА

Високата стая от сутрин до вечер,
прозорец разтворила горе в простора,
оглежда и вижда света надалече,
разбира до болка тревожните хора.

Тъгата ѝ в радост кой днес ще
превърне?
Топола не стига с връх нейната тайна.
Прелитаща птица за миг ще надвърне,
листа ѝ подхвърля вихрушка
случайна.

Но ето, когато прозорци гаснеят,
поетът се връща по стълбата в нея
и своите мисли, високи и чисти,
написва по тия тополини листи...
И фарът-прозорец огрява безкрая... –
Разпраща сигнали щастливата стая.

Издава първата си стихосбирка („Вечери край Княжево“) през 1929 г., когато е бил на 21 години. Освен стихосбирки за възрастни той е издал и доста на брой стихосбирки за деца. Негов брат е писателят Емил Коралов. След първата му стихосбирка следват: „Безумни дни“

(1930), „Пролет на булеварда“ (1933), „Хора по стрехите“ (1935), „Земя под слънцето“ (1939), „Пробив“ (1946) „Завинаги в сърцата“ (1955), „Огън в равнина“ – избрано (1959), „Слънчеви приливи“ (1975) и др. Превел е редица френски и руски поети.

НЕ СИ ЛУНА

Не си луна. Със своя светлина
блестиш край мене хубава и нежна,
но често ти, макар че си жена,
забравяш своята власт и сила прежна.

ЗАВРЪЩАНЕ КЪМ УТРОТО

Откъснах се от себе си далече,
откъснах се от простите неща.
Как трудно е да се завърна вече
към утрото на обичта.

Към хубостта на цвят и на тревичка,
към ласката на дъжд след слънчев пек,
към песен нестарееща на птичка –
все същата, дошла от паметивек.

Амбиции, тревоги да забравя,
дал тласък на живота, да се спра,
да пия мирис на отава –
в спокоен залез кротко да горя.

И ако има нещичко да кажа,
през цял живот събрано с болка в мен,
изстрадано в нощта под звездна
стража,
да го прошепна тих, но вдъхновен.

Тогава бях готов на всичко аз,
от твойта млада сила обезсилен
и окрилен от твоя мамещ глас –
разтварях шепи, пълни с изобилие.

Чуй в моя шепот своя шепот тих –
така вечерник шепне в трепетлика –
ти раждаш думите за моя стих,
та обща радост като ручей блика.

И всяка мисъл не е само моя,
от теб се учи тя на красота.
Към тебе се извърщам при завоя,
чрез теб достигам нова висота!

Ти имаш своя светлина да грееш!
Не се загубвай в мойта светлина!
Не трябва в сянката ми да живееш,
сама не се превръщай на луна!

Бележка и подбор на стиховете
СИМЕОН ИЛИЕВ

ХУДОЖНИКЪТ В БРОЯ

ЛЪЧЕЗАР ДОЧЕВ е един от малцината художници в България работещи в областта на стъклото. Желаяйки да твори в тази почти неизвестна у нас сфера, той получава своето образование в Латвийската Художествена Академия, завършвайки и двете майсторски ателиета, които академията предлага: витраж и двуизмерна декорация; и дизайн на стъклото и скулптура. След 7-годишно обучение, през 1999 г. той се завръща у дома, където междувременно собственото му ателие вече си е спечелило известност: сред множеството поръчки, които изпълнява в страната са филиал на БНБ и черквата „Св. Троица“ от

XVII век. През 2003 г. получава пълна стипендия за класа на M. Gaudet в школата Pilchuck Glass School, край Сиатъл, САЩ, а през 2004 г. получава още една пълна стипендия за класа на R. Posner в центъра North Lands Creative Glass, в Шотландия. През същата година за първи път е асистент-преподавател на J. Walentynowicz – в Pilchuck, а през 2005 г. – на M. Gaudet, отново в Pilchuck. През февруари 2005г. води собствен клас в колежа Richmond в Лондон, последван от демонстрации в други училища в Обединеното Кралство. Лъчезар Дочев е участник в международни прояви из цял свят – симпозиуми, фестивали, демонстрации – както със самостоятелни, така и в съвмест-

ни изложби. През октомври 2003 г. печели наградата за най-добър млад художник на конкурса WERU в Rudersberg, Германия, а две години по-късно на същия конкурс получава 1 награда. Съорганизатор е на първия Международен фестивал на стъклото у нас, окт. 2010. Негови творби има в Българските културни институти във Виена и Прага, в Музея на стъклото в Рига, както и в други публични и частни колекции в Австрия, Белгия, Великобритания, Германия, Дания, Естония, Латвия, Люксембург, Русия, САЩ, Украйна, Франция, Швеция. Член на Glass Art Society, Just-Glass и Председател на Фондация „Българско Арт Стъкло“.

ЛЪЧЕЗАР ДОЧЕВ: В изкуството аз винаги търся драматичното, конфликта; контрапункта и кулминацията. (...) Обичам да разработвам идеите си в групи, да ги обединявам в серии, да използвам различни техники и контрасти в едно и също произведение: светлопропускливост срещу плътност, фактура срещу гладкост, позитивни срещу негативни форми,

цвят срещу прозрачност... да извеждам множеството качества на материала заедно, да ги противопоставям и дирижирам в опит да създам илюзия за пътешествие (...) да задвижа композицията... И така стигам до пясъка..., логичният избор за материал за калъпи, който би придал на стъклото драматичния ефект, който търся. Оставям части от повърхностите груби, така както калъпът ги

е оформил, а други полирам до перфектен блясък. (...) Никога не използвам предварително приготвени позитивни шаблони, а моделирам направо негативната форма. Намирам това предизвикателство, като за интелектуално, така и за художествено. Пясъкът, за мен, не е просто материал за изработване на калъпи, но основно художествено изразно средство.

Художник Лъчезар Дочев

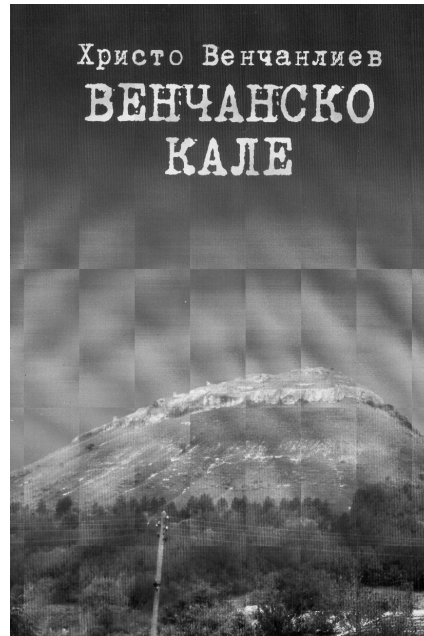
МАРКО ИЛИЕВ

С ЧУВСТВО ЗА ИСТОРИЧНОСТ И АКТУАЛНОСТ НА ПРЕТВОРЯВАНЕТО

В нашето забързано ежедневието често отминаваме добри прояви, стойностни неща в духовната сфера – картини, книги, музикални творби. Или просто не можем да обхванем всичко. Понякога и съзнателно ги отминаваме, ако не са на популярни имена, на предпочитани автори. Но за да станат предпочитани или не, трябва да се запознаем с тях, когато можем, и с които можем. Тук искам да ви запозная (отнася се за тези, които не го познават) с поета Христо Венчанлиев и неговите стихотворни творби от двете му книги – „Венчанско кале“ и „Полет над Провадия“.

В поезията на Христо Венчанлиев преобладават социалните мотиви със силно изразена гражданска позиция в защита на българщината и националните добродетели. Наред с тревогата от отродяването на някои наши сънародници и от нарастващите демографски проблеми, стиховете му са заредени с едно рядко срещано в наше време родолюбие. Колкото социален, толкова

и пасторален поет е Христо Венчанлиев. Във всяко кътче, във всяка гънка на родния край, на националната природа той открива неповторимото, прелест-

ното, жизнелюбивото въздействие върху сетивата. Многобройни в това отношение са поетичните му творби. Достатъчно е да отбележа заглавията на малка част от тях като „Пасторален сонет“, „Моя земя“, „Родова Одисея“, „Родова въздишка“, „Венчанско

коле“, „Чудеса“, „Асеновата крепост“, „Кръстова гора“, „В Рилския манастир“, „На гости в Мелник“, за да се долови пантеичното и патриотичното преклонение на

поета пред родните ни хубости и национални светилища.

Чувството за историчност и актуалност на претворяването е една от силните страни в стиховете на Христо Венчанлиев, изявена в много от творбите и в двата сборника. В потвърждение на

това ще цитирам първата строфа от стихотворението „Видения“, за да се убедите в направената от мен констатация:

„По това нашенско пусто Кале
малджии ката ден се катерят.
С надежда, че могат да станат
крале
щом златното руно намерят.“

Пак в подкрепа на същата констатация за съвместяване на двете начала в живота на хората – история и съвременност видяни от поета като съхранена добродетел на приемствеността между поколенията през вековете, ще цитирам още едно четиристишие от поемата „Каменната крепост“, включена в сборника „Полет над Провадия“:

„Наречен от турците
„Таи Хисар“
с история своя се слави.
Народът му долу е господар
и със компютри бораи...“

Смесени чувства на госрдост и възмущение изпитва авторът в много от стиховете, гордост от многобройните примери на национално достойнство, проявявано от велики мъже, и възмущение от пагубните действия на

неразумни управници, на продажници, на предатели и родоотстъпници, съпътствали цялото ни славено минало от Аспарух до наши дни. В редуването на тези антиномни чувства, поетът като че ли повече страда:

„За истината, очертала нявга
нашата България велика.
Окована и до днес във пранги
подобно на Христос, мъченика.“

!”Съновидения“ от „Полет над Провадия“/

В отстояване на своята гражданска позиция, Христо Венчанлиев е не само критичен към недъзите в обществото, но често е и гневен от съвременните варваризми по отношение на природа и човешки добродетели:

„Вярно, всичкото край нас
чудеса са на прогреса.
Но в този променен атлас
може да те хване беа.“

!”По Гьоте“ от сб. „Пролет над Провадия“/

Има и лирика и интимни изповеди в двата сборника на Христо Венчанлиев, но те са по-малко на брой и не са определящи за жанровия профил на разгледаните книги.

Романът на Павлина Циганчева „На гурбет“ е във висша степен изстрадан, отговарящ на световъзприятието на своя създател. Умението на П. Циганчева да наблюдава и отсява значимото и стойностното, онова, което се вписва в личните и надличните дискурси на времето, ѝ позволява да пренареди картината на битовото, за да достигне до по-сериозните обобщения в сферата на самоопознаването сред другите, сред чуждите, които трябва да станат свои. Всъщност „На гурбет“ е и донякъде хроника на невъзможната културна интерференция. В книгата е притаена българската орис – тя е в знака на трагичното, на надмогването, но и в чувството за устойчивост, неизменност.

„На гурбет“ ни потапя в емигрантството като настояще (и бъдеще) на младите и България. След обиграния почерк на толкова литература, изписана през последните десетилетия, имах чувството, че темата ще зацikli, че това е някакъв флирт с вече познатото. Но не. Темата е очевидно актуална и неизчерпана. На пръв поглед „лекото“ писане на авторката подвежда автоматично под знаменателя „така е било и така ще бъде“, но умението ѝ да сюжетира със сложната плетеница от разнородни факти постепенно ме убеди, че не става въпрос за пренаписване на историята. В романа си П. Циганчева отиграва различни езици и ситуации, увлекателно разказва

АНГЕЛ ДЮЛГЕРОВ

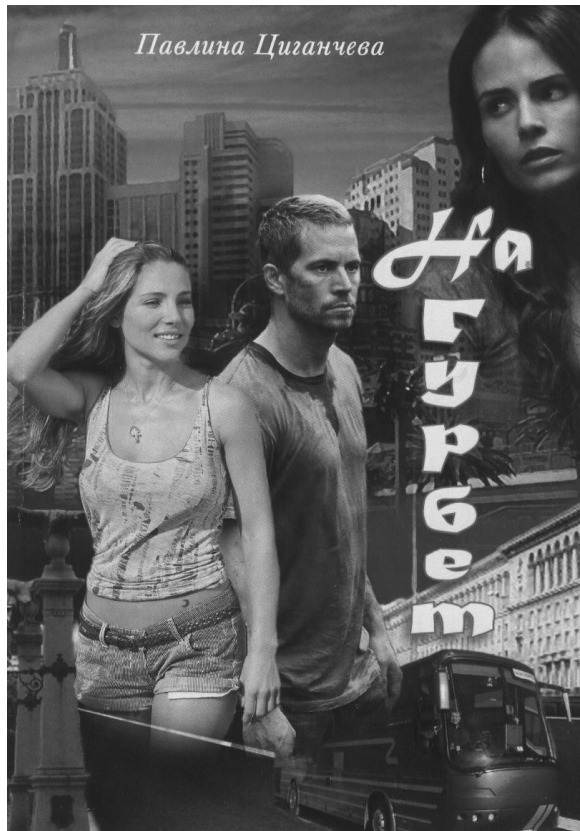
ХРОНИКА НА БЪЛГАРСКАТА ОРИС

и недоизказва, потапяйки ни по оригинален начин в невероятните светове на българското в неговите интимни и публични превъплъщения.

Внимание заслужава и структурата на романа. В нея се редуват откъси с различна дължина и интензитет, което му придава една своеобразна ритмичност. Действието е олекотено до краен предел, без да се губи неговата последователност. Романът притежава и своя ясно разграничима рамкираност. Началото и краят се преливат, случващото се в тях е огледално. Така в целия роман витае усещане на непрекъснатост, за преповтаряща се цикличност.

Главният герой в този роман – Младен, завива и се отбива от пътя без мяра и контрол, оставен на собствените си тревоги и страхове. Той е опакото на пътешественика, изцяло негов е светът на носталгиите. Като човек без място, той живее с образи на изминати места. А самото пътеописание в романа е място, белязано от човека като усърдие

да се застопорява движението, да се анихилира времето, фигура на сигурността, зад която наднича един упътен към собствените откривателства човек.

Павлина Циганчева. „На гурбет“. Изд. „Славена“. Варна, 2011, 238 с.

Макар и в наратива да се открива известна словоохотливост, претенциозност, фабулна тромавост, опасна близост до познати белетристични модели,

книгата е с голям контекстуален ресурс. Бъдещият ѝ читател непременно ще достигне до усещането за пътуване назад и напред във времето, за спринтиране между измамните брегове на настоящето. И неизменният въпрос в книгите на П. Циганчева: Как откриваме смисъла на живота си – като подреждаме сюжетите на случилото се или като откриваме красотата или трагизма на запомнените мигове?

Към същностното, което излъчва тази книга, бих прибавил още любовта към родното, към традицията, но и вътрешната, копнежна предразположеност към сложните индивидуализиращи пространства на героите. Мотивите за българската земя, за майката, за бащата, за къщата, за рода, за светлите пейзажи, за любимата са наситени с неизменна тъга, със стаена болка, която дава смисъл на нещата. Това са безценните лирически късове на ставащото около нас, фон на големите събития, през които преминават героите на П. Циганчева. В напрежението между различните пространства се реализира и ценностната ориентация на модела на света, философията на ценностния из-

бор. Павлина Циганчева няма за цел да идеализира родното, защото човек не може да живее само с него. Но родното живее в човека, то присъства в неговите най-скрити глъбини, то е връзката му с нещата, с хората, с времето. „На гурбет“ е показателен пример за това как в стремежа си максимално обективно да реконструира литературната ни и културна география от начало на XXI век, съвременният автор всъщност оценъчно и телеологично я конструира и интерпретира.

Разказаната история е сурова, но земна. Описанието преминава през тежки преживелици и поразява с модерно светоусещане, добър темпоритъм и утвърдена за тези сюжети образност. Добре откритите вътрешни монолози изострят проблемите, които предлага текстът, налагат автентичност на атмосферата и допринасят към засилването на внушенията.

Такъв е и романът на П. Циганчева. Роман за герой в криза. Написан в нашето кризисно време. Но мигар има човешко време, което да не е кризисно? Опасните връзки, сред които живеем днес, тенденцията съвременният свят много скоро да ни отнеме и конкретната човешка индивидуалност, да пренареди толкова разнолики съдби и надежди, са достатъчни основания да продължаваме да надничаем в духовните дебри на съвременността, отдавайки почит или критични думи към сътвореното.

Своята 80-годишнина чест-ва поетът, преводачът и драматургът Първан Стефанов, чийто творчески път е свързан с историята на Драматичен театър „Стоян Бъчваров“ и културния живот на град Варна.

Стеснителен по природа, г-н Стефанов предпочита съзерцателността и тишината, философската самовглъбеност, вместо гълчавата и градския шум. Красотата – отвън и отвътре, естетиката в обкръжението и етичността във взаимоотношенията. Простотата и хармонията всред природата, но и нравствената възвисеност у хората. Мигове на „тиха радост“ и умиротворена скръб.

Всеки текст на Първан Стефанов е откровение – искрено, мъдро, дълбоко промислено. С внушения – въздействащи, запомнящи се, въпреки привидната кротост и уравновесеност. С емоционалност – богато нюансирана, но смилено овладяна.

Всепроникваща Любов – синовна, бащина, човешка – владее словото на Първан Стефанов. Поезията му е израз на безкрайна преданост и отзивчивост към родители и близки. Но и признато чувство за вина – за пропуснатите мигове на съпричастност; за закъснялото признание, от което понякога неимоверно боли. Тя,

ПЪРВАН СТЕФАНОВ

РОКЛЯ

Чудото се случи много рано, тя недоумяваше сама – просто се огледа в герана и разбра, че вече е мома.

И сънува рокля с пеперуди, колко хубав беше този сън, но баща ѝ рано я събуди, че овцете чакаха навън.

Рокличка детето не получи, рокля и девойката не взе, младостта проплака като ручей и опали босите нозе.

След година влезе в чужда къща, в плитките и пламна есента, а в душата все една и съща тлееше моминската мечта.

Но тогава трябваше да вземе на сина тетрадка и молив, а за рокля все ще дойде време нека само той да ѝ е жив.

Колко пъти връзва и развързва възелчето с белите пари, а на дните хукналия бързей с вадички лицето ѝ покри.

Колко пъти щъркелите горе, на комина, свиха си гнездо, но синът изучи и наскоро с рокля я зарадва от града.

Цяла от уплаха премаляла, тя понечи да направи кръст и за първи път пред огледало се изправи с целия си ръст.

Взря се в потъмнялото си чело, в шията с дълбоките бразди – в она кладенец край село тях ли беше виждала преди?

поезията, разкрива покоряваща грижовност към децата и бдение-желание да се предвиди и предварди всяка неприязън, която би ги наранила. Но и тревожност – поради проблемите, пред които ежедневно се изправя човек и от които няма как да бъде защитен.

Осезаема в творчеството на Първан Стефанов е болката от безнравствеността и бездуховността в света. Пулсира мъчителното съзнание, че най-скъпите си хора нараняваме най-тежко – дори в опита да ги браним от себе си или от самите тях.

Роден на 1 януари 1931 г. в с. Чепърлици, Софийско, Първан Стефанов Рангелов завършва гимназия в Годеч (1948), а после – славянска филология в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ (1952). Работи като учител в Мездра (1952-1953). Редактор е във в. „Народна младеж“ (1953-1958) и сп. „Младеж“ (1958-1960), в Българска кинематография (1961-1964, 1971-1972) и издателство „Български писател“ (1967). Драматург е на театрите във **Варна (1960)**, в Хасково (1964-1966), Пазарджик (1984-1990) и в Театър „София“ (1973-1984, 1990-1991).

Стихове печата за първи път

Кожа потъмняла, като угар,
а по нея роклята цъфти
с нежни закъснели теменуги...
Боже, колко скъпо я плати...

Нещо я удари безпощадно,
образа се люшна и разби,
сякаш в кладенеца беше паднал
лист от разлюлените върби.

И си спомни неживяна младост,
и разбра през кипналата жал,
че денят на тая тиха радост
страшно много беше закъснял...

БЛИЗОСТ

Защо най-близките си, боже мой,
най-лошо ги раняваме при допир.
Дали защото тъкмо срещу свой
те нямат за ответен удар опит.

Стои пред тебе близкият човек –
незащитен като в библийско чудо.
И твоята грубост и при допир лек
го поразява и го мъчи лудо.

А двойно повече се мъчиш ти.
И взрян през космоса от теб до него –
оттам долавяш своите черти,
от твоя глас в гласа му чуваш ехо.

На всички хора се усещаш брат.
И предпочиташ теб да са ранили.
Но как да върнеш камъка назад?
И чакаш благослов. А няма милост.

СУТРЕШНА ПРОГНОЗА

Дреб от облаци.
И киша.
И нечисто...
Вятърът ще вее тънко, топло, обло...
Атмосферното налягане остава
ниско...
Времето и днес ще бъде подло.

ПЪРВАН СТЕФАНОВ – НА 80 ГОДИНИ

през 1948 г. През годините издава над двадесет поетични книги, сред които по-значими са: „Сokolови пера“ (1956); „Песни за гнева и радостта“ (1958); „Далечините обещава“ (1962); „Пътуване към усмивката“ (1964); „Насрещно време“ (1966, 1973); „Циганско лято“ (1968); „Стихове“ (1969); „Ковано слънце“ (Варна, 1971); „Арматура за барабани“ (1973); „Малки нашествия“ (1978, 1983); „На глас и на ум“ (1981); „Диагноза“ (1982); „Премълчана любов“ (1984); „Лирика“ (1986); „Насрещно време и други стихотворения“ (2005).

Първан Стефанов и съпругата му – специалистът по старобългарска и възрожденска литература и по история на културата на Балканите, преподавател в Софийския университет „Св. Климент Охридски“, в Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“ и Югозападния университет „Неофит Рилски“ – Благоевград, в Букурещ, Белград и Берлин, писател и драматург, член на Сдружението на българските писатели, на Международната асоциация на жените драматурзи, на Българската секция на Европейската фондация за култура – Амстердам, редактор

на „Zeitschrift für Balkanologie“ – Йена (Германия), проф. д-р Надежда Драгова, съвместно пишат пиесите: „Еретици“ (1968), „Между два изстрела“ (1969), „Светът е от майка роден“ (1973), „На война като на война“ и „Мечтател безумен“ (1975), „Женски години“, „Столичани“ и „Свободна валенция“ (1981); „Има Бог Перун“, „Насред София“, „Почти идилия“ (1981), „Дипломати“ (1984) и др.

Написани вълнуващо и красиво, пиесите са изключително актуални – доколкото от 90-те години насам писателите се обръщат към знакови произведения от литературния канон, цитират ги, като – цитирайки – ги пречупват и преосмислят съобразно проблематиката на съвременността. Един особен тип прочитане/премисляне, което проф. д-р Надежда Драгова и Първан Стефанов прилагат значително по-рано.

В пиесите, както и в поезията, Първан Стефанов споделя своите прозрения за живота. Осмисля проблема за твореца и неговата роля, за съчината на човешкия дълг. Обговаря различните възможности за избор, пред които се изправя всеки човек в своя житейски и професионален път.

На Любен Прашков

През олющените мазилки
на тия зидове стародавни
ме гледат нашенки:
Петри, Милки...
с ореоли, очертани неравно.

Върху везана кърпа е сложен хляб.
Дърводелецът Йосиф комай си
попийва.
Младенеца е взела моя прабаба
и го люлее като на нива...

Първан Стефанов е и преводач от немски, руски, полски, сръбски език. Превежда на български език творби на Валерий Брюсов, Сергей Есенин, Михаил Светлов, Константин Галчински, Карол Войтила (Папа Йоан-Павел II), Тадеуш Ружевич, Десанка Максимович, Душко Трифунович, Анна Саед-Шах, Инна Лиснянская и др.

За своята работа Първан Стефанов е обявен за заслужил деятел на културата през 1979 г.

Носител е на различни награди, сред които: сребърен медал за поезия на Международния фестивал на младежта във Варшава (1955) – в конкурс за литература с председател на журито Назъм Хикмет; почетен диплом „За заслуги по оценяване на полската култура зад граница“ (1997), издаден във Варшава от Полския център на Асоциацията за европейска култура – Société Européenne de Culture (SEC). Получава Голямата награда на Сдружението на българските писатели (2006) – за антологичния сборник „Насрещно време и други стихотворения“.

Като поздравяват г-н Първан Стефанов за юбилея му, екипът и читателите на в. „КИЛ“ му желаят добро здраве и много поводи за радост, нови творчески провокации и вдъхновения.

И цялата прелест на тази икона е тъкмо в това, че зографът вече не си е спомнял добре канона. А Светия Синод е добрувал далееече... Стоя под смълчания свод и тръпна – овце са затваряли тук доскоро. Овцете изгрязали светците до пъпа, но лицата са цели, ще проговорят.

Оцелели над стилове, над пожари и над умиралата държава – днес се срещаме пак пред олтара и диалогът ни продължава.

Аз и себе си тук разпознавам смътно. Откривам децата си в багра ясна – и си тръгвам, усмихнат безсмъртно, както във фреска от Ренесанса.

ЩЕДРОСТ

Под нозете ми шума стелеш.
Звън и багри. И капки тъга...
Боже Господи, колко прелест!
И защо си я крил досега?

Или трябваше да остарее,
та смирено навел глава,
да открия пръстта и по нея
тези китки и тази трева.

Колко щедро и обичливо
е сърцето Ти, Отче наш,
щом в страха ми, че си отивам,
ми нашепваш: „Кураж, кураж!“

щом земята с цветчета прости
от най-хубавите бои
ще повие моите кости
и духа ми ще успокои.

„Ларго” събра Ангел Герджиков и Венцислав Марков

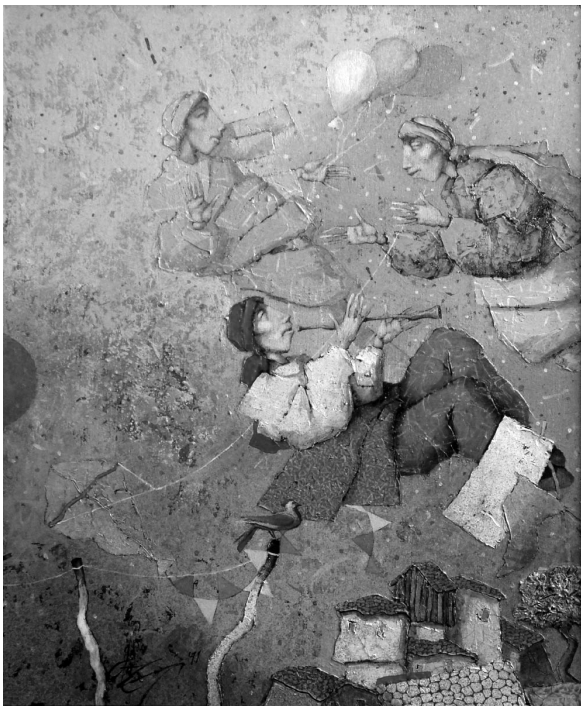
Артистичната среща между Пловдив и Варна показва картини и скулптури с емоционален заряд и послания за добро

Художниците Ангел Герджиков и Венцислав Марков преплитат идеи, пътища, изживявания. Те се срещат за първи път, но за втори, всеки от тях гостува в една от младите във Варна, но утвърдена вече арт галерия „Ларго”.

Заслуга за подготвения емоционален коктейл от живопис, скулптура и житейски мъдрости има галеристката Нели Вълчева.

За „Ларго”

На 27 ноември 2008 г. във Варна, на ул. „Тодор Икономов” 1 отвори врати нова галерия. Арт галерия „Ларго” започна активния си, вълнуващ и ползотворен живот с изложба на варненската Детелина Здравкова. Живописните платна, които художничката показва бяха обединени от наслова „Експресивно”.

Худ. Ангел Герджиков - Танц в небето

И така изразително, силно, добронамерено към прохождащи и утвърдени автори артистичното пространство продължи да се развива. След първата самостоятелна изложба на Детелина Здравкова последваха срещи с други майстори на четката и длетото. Не малко от тях направиха първа крачка към голямата сцена в галерията с емблематично име – „Ларго”.

Сега „Ларго” се разположи на ново място. Светло, просторно, през стъклените стени дори притичвайки по централната варненска улица, човек може да погледне към света на красотата, събран на ул. „Св. Климент” 16.

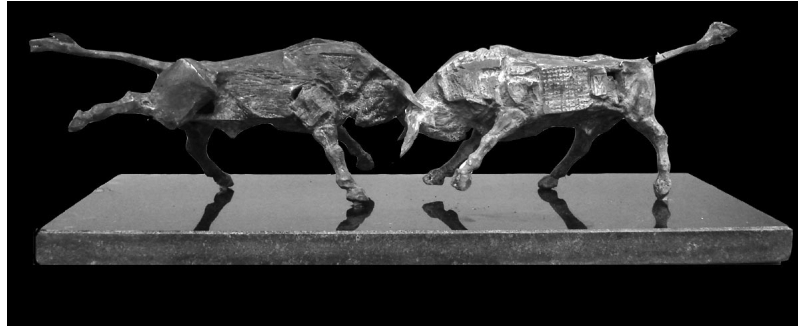
Продължават стремежите.

Да се утвърждават талантлив, озарени млади създатели на красота. Водеща чрез картини, пластики, скулптури към вратите на духовността, Нели Вълчева отстоява позицията си. Да се дава път на стремящите се към далечното и високото. Да се изисква от тях. Надарените да почувстват силна, поддържаща ги ръка точно тук и сега, когато за неверниците изкуството е кауза пердута.

ТАТИНА МЛАДЕНОВА

ВЪВ ВАРНЕНСКИ ГАЛЕРИИ

Но за вярващите светът е друг. И заради това се стига до 53-ата поред експозиция в „Ларго”.

Венцислав Марков - Битка

„Неочаквани празници”

Галеристката Нели Вълчева е решена да сътвори успешно бъдеще на заявения вече талант Венцислав Марков. Радва се и на интереса към откритото от нея убежище за инакомислещи. Кани Ангел Герджиков. А той има защо да приеме подобна оферта.

Мотивацията за срещата на двамата през светоусещането на Вълчева:

„Автори са твърде различни един от друг – представители на различни поколения, различни школи, различни са темите, които ги вълнуват, различна е художествената им интерпретация. Но въпреки това ценителите ще открият, че експозицията е добре балансирана, а творбите хармонизират помежду си като че ли авторите са работили заедно, уравнили се и допълвайки се помежду си.”

Докато творбите на Ангел излъчват повече нежност, деликатност, героите са поети по душа и музиканти по призвание, то творбите на Венци са по-сурови, експресиви, насечени от страстта на художничката ръка. От скулптурите на младия варнец се излъчва енергия, динамика, сила. Композициите му предизвикат у зрителя тръпката на битката, от тях сякаш хвърчат искрите на мощните удари – от копитата на коня, от рога на биещите се бикове или от копието на победителя Свети Георги. Посетилите в залата на галерията ще усетят този взрив от енергия, силата на младостта, които излъчват работите на Марков. И тази бушуваща енергия се „укротява”, „приласкава” и „успокоява” от картините на Ангел. Пловдивчанинът не изневерява на любимите си теми и герои. В творбите му отново ще открием пейзажите от малките селца, стигнати край реката или гората, с нежната червена луна, кацнала над тях. Ще отплуваме

в света на безгрижието с героите му, които общуват помежду си чрез музиката, които пътуват

нанякъде, главно летейки. Светът на художника е безтегловен и непознаващ правилата, достатъчна ни е капка от авторовата фантазия, за да открием небесата в краката си, а къщурките и дърветата – над главата си.”

И още за живота

Наслаждавайки се на тази различна, провокираща вкуса и сетивата изложба, зрителите ще си създадат едни „Неочаквани празници” в навечерието на дългоочакваните Коледни празници. Това е покана, предложение, изживяване.

Но какви са тези художници? Неочакваното е истинското. А големите празници стават точно така - изведнъж, без подготовка, без кой знае какви надежди. Това е веруюта на Ангел Герджиков. Картините му, пъстри, ярки, митологични, привличат погледа. Смелият рисунък показва впечатляващи профили на героите му, които сякаш контактуват помежду си и със зрителя чрез музика. Създава се усещане за звуци, сменили речта. Предава се посланието, че светът е музика, извлечана от същества, сякаш идващи с полет от небесата, за да покажат, че всички сме еднакви в различността си. Усещането се ражда от интересните профили, с които Ангел дарява героите си. И пак митология. И пак преход към невидимото, но богато на съдържание. Към изживяванията на полудивчанина. Той преценява хората по цветовото им излъчване. Той вярва в ценностите на искреното изкуство. Той създава пространството на излъчващите музика картини.

Венцислав Марков не опонира. Той пълни галерийното пространство с фигурите, които провокират и разкриват, че зрелостта се случва и на 27 години. Картини и пластики не оставят празно място. Така, както в душата на човека няма кухо пространство. Оказва се, че печеливши формула е да съчетаеш Икар, Пегас, биещи се бикове, свети Георги Победоносец с насоченото му копие с ефирните селца със свирещи и летящи същества, създадени в плоскостта на платното с яркостта на цветовете изживявания.

Венци показва зрялост. Ангел внушава проникновение. Нещо невидимо свързва двамата.

Срещи с продължение

В галерия „Графит”

„Пътят” – самостоятелна изложба на Георги Лечев

Представени са живописни творби, рисувани в последните 5-6 години от творческия му път. Според житейската философия на художника, не трябва да се обръща внимание на миналото и бъдещето, тъй като едното е безвъзвратно изгубено, а другото - неопределено. Само настоящето е изпълнено със съдържание, каквото и да е то. „Дори и да е лошо, то е част от пътя”. Именно заради това Лечев е озаглавил своето представяне „Пътят”, като нещо извървяно и като нещо, което тепърва предстои да бъде извървяно. Художникът е широко отворен към приятелите си и към приятелите на неговото изкуство и именно на тях посвещава изложбите си като част от неговия път в живота и от неговия дълъг път в изкуството.

Худ. Огнян Георгиев - Пристан

В галерия „Актив арт”

Сборна изложба живопис и скулптура показват 14 художници

Една от изследователските линии в областта на история на изкуството изучава връзките между отделни автори - лични и професионални, дебатите и полемиките между тях, приятелства-

та и влиянията. Експозицията „Зимни спомени от летни впечатления” може да се мисли точно в това поле, защото обединява две поколения варненски творци – млади и вече утвърдени автори, като някои от тях са учители на своите ученици; съученици, колеги и приятели. Могат да се наблюдават много биографични връзки и художествени взаимодействия. Конкретно тази изложба има предистория във вечерния акт Голо тяло, който се реализира в Актив Арт - проект, обединил същите автори и пленера „Голо море”, организиран от галерията.

В „Арт Маркони”

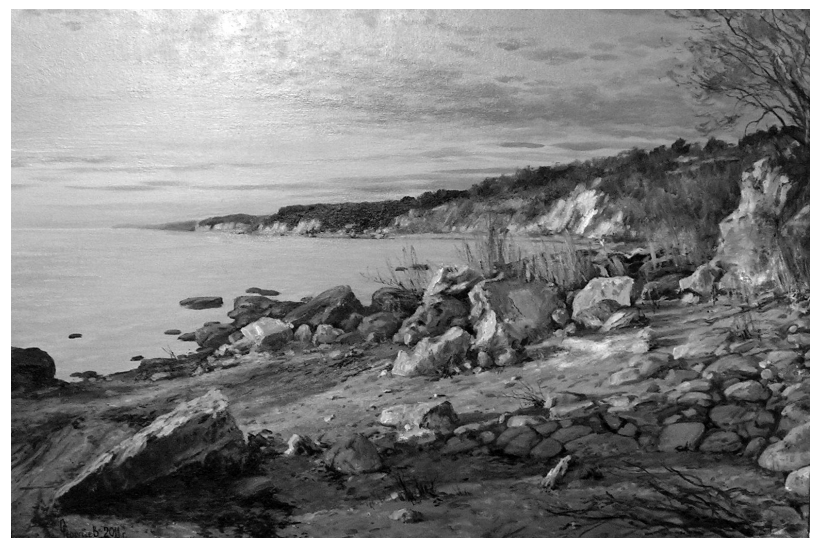
Изложба живопис на варненца Огнян Георгиев

„Преоткрити брегове” е поредното предизвикателство на галеристката Вана Маркова.

Още едно лято изпълни с възторг платната на Огнян Георгиев. Диви плажове, устремени към брега разбиващи се вълни, почти извънземни розовеещи от залеза пясъчни лагуни ... много красота носеща вкуса на солени пръски. За него няма недостъпен за морето сезон. И в най-големия студ и

висока вълна той е на своето кану и бори вятъра.

„Това е най-доброто средство против стреса. Днес нещата изглеждат безнадеждно, а утре палачинката се обръща...Но стреса, който преживяваш до следващото завъртане, може да те съсипе и да нямаш после сили да се изправиш. Там, в дивото море е моето спасение.” Изповедта на художника е кодирана в платната му.

Худ. Огнян Георгиев - Залез

РОЖДЕСТВЕНСКИ САЛОН НА ИЗКУСТВАТА 1 – 28 ДЕКЕМВРИ 2011

ОБЩИНА ВАРНА
СБП - ВАРНА
РАДИО ВАРНА
ГАЛЕРИЯ „ЛАРГО“
ГАЛЕРИЯ „ПАПИОН“
ГАЛЕРИЯ „АРТ МАРКОНИ“
ТРАКИЙСКО ДРУЖЕСТВО
- ВАРНА
РЕГИОНАЛНА ДИРЕКЦИЯ
„АРХИВИ“ - ВАРНА

РОЖДЕСТВЕНСКИ САЛОН НА ИЗКУСТВАТА 1 – 28 ДЕКЕМВРИ 2011

с покровителството на кмета на Варна **г-н Кирил Йорданов** и с благословията на Негово Високопреосвещенство Варненския и Великопреславски Митрополит **д-р Кирил**

01. 12 / 18.00 – Арт студио на Радио Варна
Литературна Варна и в-к „Словото днес“ – с участието на Румен Балабанов

01 – 09. 12 – художествен музей „Георги Велчев“
ул. „Радко Димитриев“ 8
„Маринисти класици“ – изложба живопис,
посветена на 120-годишнината от рождението на Г. Велчев

01- 06.12 – галерия „Арт Маркони“, ул. „Охрид“ 22
Изложба живопис на Ивайло Евстатиив

01 – 13. 12 – галерия „Папион“, ул. „Драгоман“ 9
Изложба скулптура и живопис на Христо Христов

01 – 14. 12 – галерия „Ларго“, ул. „Свети Климент“ 16
Изложба акварел на Иван Додов

02.12 / 18.00 – Арт студио на Радио Варна
Списание „Знаци“ – дом на изкуствата

05. 12 / 18.00 – Арт студио на Радио Варна
„Болен Дойчин в сръбския и в българския фолклор“ – с участието на Тодор Моллов и Христо Бонджолов

06.12 / 18.00 – Арт студио на Радио Варна
Атанас Мочуров на 80 години

07. 12 / 18.00 – галерия „Арт Маркони“, ул. „Охрид“ 22
„Усещане за празник. От Никулден до Бабинден“ – сборна изложба живопис, графика, пластика

07. 12 / 16.00 – Дом Тракия „Владислав“ 61
Представяне на книгата „Войводата Димитър Маджаров“ от Златко Попчев

07. 12 / 18.00 – Дом Тракия, бул. „Владислав“ 61
„Духовният принос на Варненския и Преславския митрополит Симеон“ – с участието на Варненския и Великопреславски митрополит Кирил и Хора на свещениците

08. 12 / 18.00 – Арт студио на Радио Варна
Лириката на Въгьо Раковски – поетически рецитал с участието на Светлана Жечева - Ефендулова

09. 12. / 18.00 – художествен музей „Георги Велчев“
ул. „Радко Димитриев“ 8
Традиционна „Празнична изложба“ на варненски автори

09. 12. / 18.00 – Дом Тракия, бул. „Владислав“ 61
„Детско море“ – концерт коледни песни на детско студио „ДА“ с худ. ръководител Доно Цветков

10. 12 / 10.00 – Пленарна зала на Община Варна
Концерт, посветен на 170-годишнината от рождението на Антонин Дворжак – участват ученици от НУИ „Добри Христов“

10. 12 / 11.00 – Дом Тракия, бул. „Владислав“ 61
Матине на камерен хор при църквата „Св. Атанасий“ с художествен ръководител Евгения Григорова

12. 12 / 18.00 – Арт студио на Радио Варна
Творческа вечер на Илиян Троянски

13.12 / 18.00 – Арт студио на Радио Варна
Творческа вечер на Красимир Машев

14.12 / 18.00 – Арт студио на Радио Варна
Премиера на книгата „Квартет за хвърчило“ от Людмила Богословова

14. 12 / 18.00 – галерия „Папион“, ул. „Драгоман“ 9
„Злато и пурпур“ – традиционна коледна изложба живопис, скулптура, графика и керамика

14. 12 / 18.00 – Дом Тракия, бул. „Владислав“ 61
„Багри от Тракия“ – фолклорен концерт с участието на Калина и Георги Германови и фолклорна формация „Магда Пушкарова“

16. 12 / 18.00 – Дом Тракия, бул. „Владислав“ 61
Коледен концерт с пан флейта

17. 12. – Дом Тракия, бул. „Владислав“ 61
11.00 **Коледно матине на „Хор на девойките“** с диригент Захарина Милкова – Никитасова
18.00 **„Окоето на Едем“** – концерт авторска релаксираща музика от Петър Песев

Коледен концерт класическа китара на ученици от НУИ „Добри Христов“

20. 12 – Арт студио на Радио Варна
Гостува издателство „Стено“: 17.30 Премиера на книгата „Клепачите ми спят в съзвездия“ от Кирил Аспарухов
18.30 Премиера с изложба на книгата „Лунен свитък“ от Пламен Енев

21. 12 / 18.00 – Арт студио на Радио Варна
Премиера на алманах „Света гора“ и творческа вечер на Сава Василев

21. 12 / 18.00 – Градска художествена галерия, ул. „Л. Каравелов“ 1
Коледна изложба – живопис, графика, скулптура

21.12 / 18.00 – централно фоайе на РБ „Пенчо Славейков“
Коледна изложба

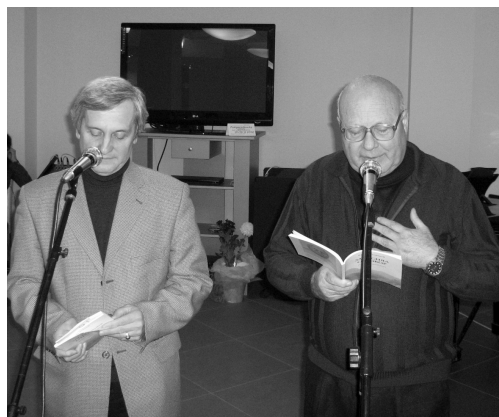
21. 12 / 18.00 – Дом Тракия, бул. „Владислав“ 61
Коледен концерт с участието на самодейни състави при Дом Тракия

22. 12 / 18.00 – Арт студио на Радио Варна
Премиера на книгата на Ангел Дюлгеров „Паралелни светове. 10 очерка за съвременни български писатели“

23. 12 – Дом Тракия, бул. „Владислав“ 61
17.30 **Паметна вечер за Емил Иванов**

28. 12 – Дом Тракия, бул. „Владислав“ 61
17.30 **„Кметовите на Варна от 1903 до 1923 година“** – премиера на книгата на Борислав Дряновски
18.30 Представяне на компактдиска **„Разширен музикален проект“** от Юри Стойков

ВЕСТНИК „КИЛ“ - С МЕДИЙНОТО СЪДЕЙСТВИЕ НА ТЕЛЕВИЗИЯ „ЧЕРНО МОРЕ“

15. 12 / 18.00 – регионална дирекция „Архиви“ Варна, ул. „Преслав“ № 52
„Списание „Съвременник“ и творците на гр. Варна“ – пластика, изобразително изкуство, поезия, белетристика

17. 12 / 18.00 – Арт студио на Радио Варна
Свилен Стоянов представя незабравими страници от „Приключенията на добрия войник Швейк“

15. 12 / 18.00 – галерия „Ларго“, ул. „Свети Климент“ 16
„Зимна разходка по Ларгото“ – сборна изложба живопис

16. 12 / 18.00 – Арт студио на Радио Варна
„Варна чете поезия в интернет“ – с участието на Галена Воротинцева и Илеана Стоянова

19.12 / 18.00 – зала „Бах“, ул. „Опълченска“ № 2
„Орган и глас“ – концертна програма с участието на Даниела Димова (сопран) и Боян Бъчваров (орган)

19. 12 / 18.00 – Дом Тракия, бул. „Владислав“ 61

Пътувайте с вестник

Той ще ви отведе в страната на прекрасното. Ще ви достави духовна наслада със своите стихове, разкази, есета, с историческите и публицистични материали, които публикува на страниците си. Всичко това само срещу 6 лева годишен абонамент. 12 броя в годината.

Абонирайте се за вестник „КИЛ“. Каталоген № 2584

РЕДАКЦИОННА КОЛЕГИЯ:

Иван Овчаров – главен редактор

Ванилин Гавраилов, доц. Людмила Стоянова,

Ангел Дюлгеров, Станка Бонева, Симеон Илиев

Ръкописи не се рецензират и не се връщат.

Хонорари се изплащат последните четвъртък и петък на месеца от 14 до 16 часа.

Издателство МС ООД, Печат: Разград Полиграф ООД

месечно издание

Култура, Изкуство, Литература

ISSN 1310-120X

адрес на редакцията: 9000 Варна, ул. „Крали Марко“ 11,

тел.: 052/639 374; 0885 210 890

e-mail: kil2009@abv.bg

www.kilittera.ucoz.com

Издава се с финансовата подкрепа на Община Варна